

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Głównym celem działań dydaktycznych i wychowawczych szkoły jest zapewnienie uczniom możliwości wszechstronnego rozwoju poprzez realizację przez nauczycieli zadań w obszarze nauczania, wychowania oraz rozwijania umiejętności i postaw. Wiedza o społeczeństwie kształtuje postawy uczniów, ich tożsamość osobistą i społeczną, aktywność oraz szacunek dla własnego państwa.

1. Przedmiotem oceny ucznia są:

- wiadomości,
- umiejętności,
- przygotowanie do zajęć,
- aktywność,
- podejmowanie samodzielnych zadań i inicjatyw w zdobywaniu wiedzy,
- aktywność w czasie lekcji on - line
- frekwencja na lekcjach według ogólnie przyjętych zasad klasyfikacji.

2. Formy sprawdzania wiedzy:

- wypowiedzi ustne,
- pisemne prace klasowe w formie:
 - * kartkówki z ostatnich 1 – 3 lekcji,
 - * pracy kontrolnej (testu) z większej partii materiału, zapowiedzianej i zapisanej w dzienniku elektronicznym co najmniej na tydzień przed terminem,
- prace domowe,
- referaty, projekty, prezentacje multimedialne jako samodzielne lub zespołowe prace.
- w nauczaniu zdalnym kartkówki i testy mają formę on - line

3. Ze względu na specyfikę przedmiotu ocena z WOS winna przede wszystkim uwzględniać aktywność uczniów.

Wiedza merytoryczna równie ważna jak wspomniano, winna być służebna do tychże aktywności. Aktywne uczenie się organizowane przez nauczyciela jest rozumiane w programie jako zdobywanie kompetencji i sprawności w zakresie uczenia się, myślenia, poszukiwania, doskonalenia się, współpracowania i działania.

Nauczyciel WOS wystawiając ocenę semestralną bądź końcoworoczną powinien przyjąć następującą hierarchię ocen:

I. Aktywne uczenie się poprzez działanie –

Oceny za aktywność, pracę w grupie, projekt uczniowski

II. Wiedza merytoryczna –

Oceny ze sprawdzianów i odpowiedzi ustnych.

III. Systematyczna praca na lekcji i w domu -

Ocena za prowadzenie zeszytu przedmiotowego

4. Kryteria ocen:

Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- wyróżnia się szeroką, samodzielnie zdobytą wiedzą, wybiegającą poza program nauczania,
- posiadał umiejętność samodzielnego korzystania z różnych źródeł informacji,
- samodzielnie formułuje wzorowe pod względem merytorycznym i językowym wypowiedzi ustne i pisemne na określony temat,
- doskonale zna szeroką terminologię przedmiotową i swobodnie się nią posługuje,
- formułuje własne opinie i sądy, które potrafi prawidłowo i przekonująco uzasadnić.

Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym stopniu wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania,
- sprawnie, samodzielnie posługuje się różnymi źródłami wiedzy,
- rozumie i poprawnie stosuje poznaną terminologię,
- samodzielnie formułuje wypowiedzi ustne i pisemne na określony temat, wykorzystując wiedzę zdobytą w szkole i samodzielnie,

- potrafi współpracować w grupie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach.

Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował całego materiału określonego programem nauczania, ale nie utrudnia mu to poznawania wiedzy,
- poprawnie posługuje się źródłami informacji,
- umie formułować wypowiedzi ustne i pisemne.

Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe elementy wiadomości programowych, pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień,
- potrafi formułować schematyczne wypowiedzi ustne i pisemne,
- umie posługiwać się, często pod kierunkiem nauczyciela, prostymi środkami dydaktycznymi.

Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- wiedzę ucznia charakteryzują znaczne braki, ale nie uniemożliwia mu to opanowanie wiadomości w dalszej edukacji,
- wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności przy znacznej pomocy nauczyciela,
- nie wykonał wszystkich prac lekcyjnych i domowych.

Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania,
- nie potrafi, nawet przy znacznej pomocy nauczyciela, korzystać z prostych środków dydaktycznych,
- nie potrafi formułować nawet prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych,
- nie zna podstawowej terminologii przedmiotu.

5. Zasady poprawiania ocen.

Uczeń ma prawo do poprawienia oceny z prac pisemnych(, w ciągu dwóch tygodni-sprawdzian , kartkówka – tydzień)Obydwie oceny są brane pod uwagę przy wystawianiu oceny semestralnej lub rocznej.

Uczeń ma obowiązek uzupełnić wiadomości oraz prace domowe z lekcji, na której nie był obecny.

Uczeń ma obowiązek zaliczyć każdą kartkówkę i pracę kontrolną, której nie pisał z powodu usprawiedliwionej nieobecności, w ciągu dwóch tygodni. Jeśli nieobecność była nieusprawiedliwiona, uczeń może być pytany lub pisze pracę bez uprzedzenia. O formie zaliczania lub poprawiania decyduje nauczyciel.

Niezliczone prace samodzielne lekcyjne lub domowe uczeń musi poprawić na następnej lekcji. Jeśli tego nie zrobi, otrzymuje ocenę niedostateczną. Oceny z odpowiedzi ustnych nie podlegają poprawie.

Niedostateczną ocenę śródroczną uczeń powinien poprawić w ciągu miesiąca. Szczegóły dotyczące poprawy uczeń uzgadnia z nauczycielem.

6. Nieprzygotowanie do lekcji.

Uczeń może dwa razy w semestrze zgłosić nieprzygotowanie do lekcji. Każde następne nieprzygotowanie skutkuje oceną niedostateczną, niepodlegającą poprawie.

Plan wynikowy do wiedzy o społeczeństwie dla klasy 8 szkoły podstawowej

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca [2]	Dostateczna [3]	Dobra [4]	Bardzo dobra [5]	Celująca [6]
	Uczeń potrafi:				
1. Człowiek w społeczeństwie	- wymienić podstawowe potrzeby człowieka;	- wymienić podstawowe kategorie potrzeb człowieka;	- dopasować wskazane potrzeby do właściwych kategorii;	- dostrzec i przedstawić zależności pomiędzy procesem	- przewidzieć konsekwencje braku zaspokojeni

	<p>- wymienić osoby [podmioty, instytucje], które mają wpływ na rozwój młodego człowieka;</p> <p>- podać przykłady ról społecznych;</p> <p>- podać przykłady norm społecznych.</p>	<p>- podać przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników w na postawy i zachowania jednostki;</p> <p>- wymienić podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia;</p> <p>- podać przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole.</p>	<p>- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy potrzebami naturalnymi a społecznymi człowieka;</p> <p>- wyjaśnić znaczenie słowa <i>socjalizacja</i>;</p> <p>- wyjaśnić, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina;</p> <p>- porównać społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela;</p> <p>- podać przykłady konfliktu ról społecznych;</p> <p>- wymienić podstawowe kategorie norm społecznych.</p>	<p>zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka;</p> <p>- przedstawić czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka;</p> <p>- rozpoznać i dopasować wskazane normy społeczne do właściwych kategorii;</p> <p>- przedstawić pozytywne i negatywne wzorce zachowań funkcjonujące w swoim środowisku rówieśniczym;</p> <p>- dokonać autorefleksji, wskazać swoje mocne i słabe strony;</p> <p>- na wybranych przykładach [tekst, ilustracja] dostrzec konflikt ról społecznych;</p> <p>- wskazać przyczyny i skutki nieprzestrzeżenia przez jednostkę</p>	<p>a poszczególnych potrzeb człowieka;</p> <p>- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy normami formalnymi a nieformalnymi;</p> <p>- na wybranych przykładach dokonać analizy sytuacji, w której dochodzi do konfliktu ról społecznych [wskazać przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu];</p> <p>- przedstawić problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku [ocena zjawiska, dostrzeżenie problemów i zagrożeń, wskazywanie przyczyn i konsekwencji].</p>
--	--	--	--	--	---

				norm społecznych.	
2. Grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady grup społecznych; - podać przykłady konfliktów społecznych; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe cechy grup społecznych; - określić, jakim rodzajem grupy jest grupa koleżeńska; - wymienić grupy społeczne, do których należy; - wymienić typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej; - podać przykłady postaw/zachowań jednostek wobec konfliktu; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać poszczególne rodzaje grup społecznych; - wskazać cechy grupy nastawionej na realizację zadania, typowego dla społeczności uczniowskiej; - podać przykłady korzyści i zagrożeń wynikających z bycia w grupie; - podać przykłady zasad efektywnej współpracy; - wskazać dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu; - rozpoznać typowe sposoby rozwiązywania konfliktów; - wymienić warunki prowadzenia skutecznych negocjacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - dopasować właściwe cechy do podanych grup społecznych; - rozpoznać sytuacje, w których łamane są zasady efektywnej współpracy w grupie; - porównać konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa; - porównać różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazać ich dobre i złe strony; - uzasadnić wybór metody rozwiązywania konfliktu społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań; - dokonać analizy konkretnej sytuacji konfliktowej [wskazać strony konfliktu, przejawy, przyczyny i konsekwencje społeczne konfliktu; zaproponować sposoby rozwiązania konfliktu, uzasadnić wybór sposobu rozwiązania konfliktu].
3. Komunikacja i	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, czym różni 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytać znaczenie i 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonać krytycznej

<p>autoprezentacja</p>	<p>zasady skutecznej komunikacji; - odróżnić nadawcę od odbiorcy komunikatu; - podać przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie [zachować dystans, sprzeciwić się].</p>	<p>rodzaje komunikacji; - podać przykłady komunikatów w niewerbalnych; - wymienić czynniki utrudniające wystąpienia publiczne; - wymienić podstawowe cechy postawy asertywnej.</p>	<p>się przekaz werbalny od niewerbalnego; - wyjaśnić, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna; - określić nadawcę i odbiorcę przedstawionego komunikatu; - wymienić zasady, których należy przestrzegać w wystąpieniach publicznych; - zastosować w praktyce zasady skutecznej komunikacji, np. w wystąpieniu na forum klasy; - rozpoznać postawy asertywne oraz postawy uległości, agresji i manipulacji.</p>	<p>rolę komunikatów w niewerbalnych w zaprezentowanych wystąpieniach publicznych; - zastosować wybrane komunikaty niewerbalne w wystąpieniu publicznym; - wyjaśnić, czym się różni debata od dyskusji; - dostrzec i opisać przykłady łamania zasad dobrej komunikacji; - wyjaśnić, czym się różni postawa asertywna od postaw: uległości, agresji i manipulacji. - stosować w praktyce warunki asertywności.</p>	<p>analizy przekazu informacyjnego, np. reklamy [wykorzystane środki perswazyjne, przejawy i sposoby manipulacji, wykorzystanie komunikaty niewerbalne]; - dokonać krytycznej analizy postaw uznawanych za asertywne pod kątem przestrzegania zasad asertywności; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] akcję społeczną propagującą postawy asertywne i zasady asertywności.</p>
<p>4. Życie rodzinne</p>	<p>- podać przykłady więzi łączących członków rodziny; - wymienić podstawowe</p>	<p>- wymienić cechy rodziny jako grupy społecznej; - wymienić potrzeby młodych</p>	<p>- wyjaśnić, w jaki sposób rodzina przyczynia się do zaspokajania potrzeb człowieka;</p>	<p>- wskazywać przykłady [rozpoznać sytuacje] realizacji przez rodzinę</p>	<p>- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie [projekt</p>

	oczekiwania społeczne wobec poszczególnych członków rodziny [dzieci, rodziców].	ludzi, które zaspokaja rodzina; - wymienić rodzaje współczesnych rodzin; - wymienić podstawowe prawa i obowiązki dziecka w rodzinie; - wymienić podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne; - wymienić podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych polskich rodzin.	- podać nazwy poszczególnych funkcji rodziny; - porównać cechy różnych typów rodzin / rozpoznać poszczególne typy rodziny; - wymienić czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych; - wymienić instytucje wspierające rodziny w realizacji swoich funkcji oraz formy pomocy rodzinie.	poszczególnych funkcji; - rozpoznawać sytuacje nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji; - wyjaśnić, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji; - wskazać zależności pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.	społeczny] propagujący na terenie szkoły lub społeczności lokalnej wybrane wartości kształtujące życie rodzinne; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące wiedzę na temat instytucji wspierających rodzinę i form pomocy rodzinie.
5. Edukacja i praca	- wymienić podstawowe zadania szkoły, - wymienić poszczególne typy szkół tworzących strukturę szkolną w Polsce, - wymienić podstawowe prawa i obowiązki uczniów, - wymienić osoby, u których może szukać pomocy,	- wymienić funkcje, które pełni szkoła, - odczytać ze schematu podstawowe informacje dotyczące struktury polskiego szkolnictwa, - przedstawić różne warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły	- wymienić działania za pomocą, których szkoła realizuje poszczególne funkcje; - przedstawić wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji; - zaplanować swoją dalszą edukację	- zhierarchizować funkcje szkoły, - określić, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła; - wyjaśnić, jakich umiejętności oczekuje współczesny rynek pracy; - wymienić czynniki umożliwiające	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące ideę samorządności uczniowskiej; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie informujący

	w przypadku naruszenia praw ucznia.	podstawowe; - określić, kto tworzy samorząd szkolny, - wymienić formy organizacji życia szkolnego.	pod kątem przyszłej aktywności zawodowej [preferencji zawodowych]; - scharakteryzować poszczególne formy życia szkolnego [organizacja, zadania, formy działania], - rozpoznać przypadki naruszania praw ucznia.	o odniesienie sukcesu edukacyjnego i zawodowego; - ocenić pracę samorządu szkolnego / podejmowane przez niego działania i formy pracy; - ocenić i uzasadnić swoją aktywność [pracę] w ramach samorządu szkolnego.	społeczność szkolną, o sposobach dochodzenia swoich praw w szkole.
6. Ekonomia na co dzień	- odróżnić dochody rodziny od wydatków; - wymienić podstawowe wydatki i źródła dochodów typowego gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe prawa przysługujące konsumentowi.	- wymienić podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego; - wymienić rodzaje źródeł dochodów gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe zasady prawidłowo konstruowanego budżetu domowego; - podać przykłady łamania praw konsumenta;	- ocenić [uzasadnić ocenę], czy zaprezentowany budżet gospodarstwa domowego jest prawidłowo skonstruowany; - wymienić przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym; - opisać strukturę typowego budżetu domowego; - napisać reklamację; - wymienić instytucje	- zaprojektować działania służące ograniczeniu wydatków budżetu domowego; - wyjaśnić, jak przestrzeganie zasad świadomego konsumenta wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.	- na wybranych przykładach ocenić ofertę handlową [przydatność w gospodarstwie domowym, jakość, cena, konkurencyjność].

		- wypełnić typowy formularz reklamacyjny.	chroniące prawa konsumenta ; - wymienić podstawowe zasady, którymi powinien kierować się świadomy konsument.		
Podsumowanie i test					
1. Czym są prawa człowieka ?	- podać przykłady praw przysługujących dzieciom; - podać przykłady praw i wolności człowieka;	- wymienić główne funkcje praw i wolności człowieka; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Powszechną Deklarację Praw Człowieka</i> ; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Konwencję Praw Dziecka</i> ; - podać przykłady łamania praw dziecka; - podać przykłady działań podejmowanych przez UNICEF.	- wymienić cechy praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> ; - wymienić prawa zawarte w <i>Konwencji Praw Dziecka</i> ; - rozwinąć skrót UNICEF	- przedstawić historię koncepcji praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, znaczenie poszczególnych cech praw i wolności człowieka.	- wyjaśnić, w jaki sposób młodzieńcy mogą włączyć się w działania prowadzone przez UNICEF; - zaprezentować* wybraną formę aktywności UNICEFU.
2. Katalog praw człowieka	- wymienić przykłady konstytucyjnych praw i wolności człowieka.	- podać przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji;	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy prawami pierwszej, drugiej	- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię społeczną

		<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady praw i wolności osobistych, politycznych oraz socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych zagwarantowanych w Konstytucji RP; 	<ul style="list-style-type: none"> i trzeciej generacji; - rozpoznać przykłady łamania praw i wolności człowieka; - uzasadnić konieczność funkcjonowania systemu ochrony praw i wolności człowieka. 	praw człowieka.	propagującą ideę ochrony praw i wolności człowieka.
3. Ochrona praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady łamania praw człowieka we współczesnym świecie; - wymienić instytucje chroniące prawa człowieka w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; - podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka; - podać przykłady działań podejmowanych przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić zagrożenia wynikające z łamania praw i wolności człowieka; - wymienić przyczyny łamania praw człowieka; - wyszukać w mediach opisy sytuacji, w których łamane są prawa człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać poziom przestrzegania praw człowieka w państwach globalnego Południa i globalnej Północy; - ocenić [uzasadnić] poziom przestrzegania praw człowieka w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić i ocenić poziom przestrzegania i ochrony praw i wolności człowieka w wybranym państwie świata; - zaprezentować* działalność wybranej organizacji międzynarodowej na rzecz ochrony praw i wolności człowieka.

<p>4. Bezpieczeństwo nieletnich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni; - podać przykłady pozytywnego i negatywnego wykorzystania internetu przez młodych ludzi. 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, kogo w świetle polskiego prawa, nazywamy nieletnim; - wymienić podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z internetu - wskazać formy cyberprzemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - określić podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu; - przedstawić wady i zalety aktywności na forach społecznościowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jak skutecznie można się chronić przed zagrożeniem cyberprzemocą 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować [przeprowadzić/ wziąć aktywny udział] działanie na rzecz promowania wśród rówieśników zasad prawidłowego korzystania z internetu.
<p>5. Służby ochrony prawa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić przykłady działań policji; - podać przykłady, innych niż policja, służb porządkowych w Polsce, - podać przykłady działań straży miejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne zadania policji; - wymienić główne prawa przysługujące policjantom; - wymienić prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z policjantem; - wymienić rodzaje służb mundurowych w Polsce. - odszukać informacje o prawach przysługujących ofiarom przestępstwa, świadkom 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zadania poszczególnych służb mundurowych w Polsce; - wymienić główne prawa przysługujące ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym; - uzasadnić konieczność znajomości przysługujących nam praw; - wyjaśnić, gdzie należy szukać pomocy w przypadku występowania 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić konieczność reagowania w przypadku występowania przemocy domowej, przemocy rówieśniczej; - zinterpretować przepisy prawa dotyczące działania służb porządkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować działanie [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] propagujące konieczność [skuteczne formy] przeciwdziałania przemocy domowej [przemocy w grupie rówieśniczej / przemocy w szkole].

		i oskarżony m.	ia przemocy domowej		
Podsumowanie i test					
1. Czym jest samorząd?	<ul style="list-style-type: none"> - określić, kto tworzy samorząd uczniowski; - podać przykłady działań samorządu uczniowskiego; - wymienić podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego; - określić, w której gminie, powiecie i województwie mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje samorządów działających w Polsce; - podać przykłady samorządów zawodowych; - podać przykłady działań samorządu terytorialnego; - odszukać na mapie województwo, w którym mieszka; - rozpoznać herb miejscowości, w której mieszka; - odszukać informacje na temat osób pełniących najważniejsze funkcje w swojej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe; - wyjaśnić, w czym przejawia się zasada decentralizacji władzy publicznej w Polsce; - wymienić organy samorządów terytorialnych w Polsce; - określić, jaki charakter ma gmina, w której mieszka; - rozpoznać herb województwa, w którym mieszka; - podać imiona i nazwiska osób pełniących aktualnie najważniejsze funkcje w swojej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić konieczność, angażowania się w życie lokalnej społeczności; - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny; - wyjaśnić, czym się różni gmina wiejska, od gminy miejskiej i miejskiej; - wymienić organy państwa, które mogą ingerować [kontrolować] działania władz samorządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie na rzecz swojej społeczności lokalnej.
2. Gmina – podstawowa jednostka samorządu	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy gminy, w której mieszka; - podać przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zadania gminy; - odróżnić organy 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych 	<ul style="list-style-type: none"> - do poszczególnych rodzajów gminy dopasować 	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukać informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw

	<p>spraw załatwianych w urzędzie gminy; - określić, gdzie znajduje się urząd gminy, w której mieszka.</p>	<p>uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy; - podać sposób wyłaniania władz gminy; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum gminnym.</p>	<p>i wykonawczych gminy; - wymienić zasady przeprowadzania wyborów do władz gminy; - podać przykłady zadań własnych i zleconych gminy; - wymienić źródła finansowania gminy; - podać przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy; - wyjaśnić pojęcie budżet obywatelski; - wyszukać informacje na temat przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy, miasta.</p>	<p>odpowiadające im organy; - zinterpretować przepis prawa dotyczący organizacji referendum gminnego; - wyjaśnić, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki uzyskiwane z funduszy unijnych; - uzasadnić konieczność angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy i działalność organów gminy; - wyjaśnić, w jaki sposób działalność samorządu gminnego przyczynia się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; - podać przykłady działania młodzieżowej rady gminy.</p>	<p>mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich; - przygotować kampanię wyborczą do młodzieżowej rady gminy; - uczestniczyć w pracach młodzieżowej rady gminy; - zareklamować / promować na forum szkoły ideę młodzieżowej rady gminy; - zaprezentować strukturę budżetu swojej gminy [wykres, tabela, prezentacja multimedialna].</p>
--	---	---	---	--	--

<p>3. Powiat i województwo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy powiatu i województwa; - podać przykłady spraw załatwianych w starostwie powiatowym i urzędzie marszałkowskim; - określić, gdzie znajdują się władze powiatu i województwa, w których mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa; - podać sposób wyłaniania władz samorządowych powiatu i województwa; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych powiatu i województwa; - zinterpretować przepis prawa dotyczący przeprowadzenia wyborów do władz uchwałodawczych powiatu i województwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać strukturę i sposób powoływania władz samorządowych gminy, powiatu i województwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić strukturę polityczną sejmiku swojego województwa; - zaprezentować* swój powiat lub województwo [historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach].
<p>4. Obywatele a władza samorządowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady spraw załatwianych przez urząd gminy, starostwo powiatowe, urząd marszałkowski; - odszukać stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu 	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzić wykaz spraw, które można załatwić w gminie za pomocą ePUAP; - wymienić podstawowe zasady postępowania etycznego w pracy administracji publicznej; - wyjaśnić pojęcie korupcja; 	<ul style="list-style-type: none"> - odszukać informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej; - wyjaśnić, jaki rodzaj informacji zamieszcza się w BIP; - rozpoznać przypadki łamania praw obywateli w urzędzie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, dlaczego należy przestrzegać zasad etycznego postępowania urzędników administracji; - wskazać działania, które może podjąć obywatel w przypadku łamania jego 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować [przeprowadzić na forum szkoły] kampanię społeczną promującą zasady etycznego postępowania urzędników administracji [przeciwdziałającą zjawisku

	marszałkowskiego .	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić prawa przysługujące obywatelowi w urzędzie; - wypełnić wnioski o wydanie dowodu osobistego. 		<p>praw w urzędzie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić konieczność aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej; - zaprezentować strukturę organizacyjną swojego urzędu gminy. 	<p>korupcji; nepotyzmu];</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie/ dyskusji] na temat przyczyn i skutków zjawiska korupcji i [lub] nepotyzmu w życiu publicznym; - zaprojektować inicjatywę, która może być sfinansowana w ramach budżetu obywatelskiego.
Podsumowanie i test					
1. Naród i ojczyzna	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady polskiego dziedzictwa narodowego; - podać przykłady więzi łączących polską wspólnotę narodową, - wymienić i rozpoznać polskie symbole narodowe; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; - wyjaśnić pojęcie ojczyzna; - opisać polskie symbole narodowe; - wymienić sytuacje, w których 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy wspólnotą narodową i wspólnotą etniczną; - wyjaśnić, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka ma 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe - wyjaśnić, w jaki sposób historia kształtowała polską tożsamość narodową, - do podanych świat 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jak i dlaczego, jak zmieniały się na przestrzeni dziejów polskie symbole narodowe, - przedstawić wybrany problem etniczny / narodowy

	<ul style="list-style-type: none"> - nazwać swoją dużą i małą ojczyznę; - rozpoznać Narodowe Święto Niepodległości i Święto Narodowe Trzeciego Maja. 	<ul style="list-style-type: none"> używa się polskich symboli narodowych ; - wymienić najważniejsze polskie święta narodowe; - przedstawić zasady prawidłowego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> tożsamość narodowa; - przedstawić historię polskich symboli narodowych ; - wymienić różne rodzaje tożsamości społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> narodowych dopasować odpowiadające im wydarzenia historyczne, - przedstawić negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania społeczeństwa w wieloetnicznych/narodowych, - wyjaśnić, z czego mogą wynikać trudności w utrzymaniu polskiej tożsamości narodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> współczesnego świata*, - zaprezentować wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego*; - przedstawić czynniki utrudniające i ułatwiające prawidłową komunikację pomiędzy różnymi grupami etnicznymi / narodowymi.
2. Obywatelstwo i narodowość	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP; - podać przykłady cnót /wartości obywatelskich ; - wymienić postaci najwybitniejszych Polaków XX i XXI wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnić [rozpoznać na przykładach] pojęcie narodowość od obywatelstwa; - wymienić więzi łączące obywatela i państwo; - wymienić podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega zasada krwi; - wymienić cechy 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy obywatelstwem a narodowością; - wymienić konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP; - wyjaśnić, jaki wpływ ma państwo na 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - uzasadnić konieczność przestrzegania cnót/wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym; - przedstawić konsekwencję odrzucenia wartości w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* wzorzec obywatela polskiego; wybór postaci uzasadnić, odwołując się do jego cnót, postaw, działań, osiągnięć.

		dobrego obywatela.	kształtowani e więzi narodowych .		
3. Czym jest patriotyzm?	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady postaw patriotycznych i działań na rzecz dobra Ojczyzny; - podać przykłady postaw patriotycznych wśród współczesnej młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcie patriotyzm; - wymienić przejawy patriotyzmu lokalnego i gospodarczego. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić potrzebę patriotyzmu we współczesnym świecie; - porównać postawy patriotyczne dawniej i dzisiaj. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać zalety i wady postaw określanych jako patriotyzm gospodarczy ; - wskazać zalety i wady postaw uznawanych współczesnie za przejawy patriotyzmu, np. kibicowanie na zawodach sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania służące propagowaniu postaw patriotycznych [zaplanować , aktywnie uczestniczyć]; - podjąć działania sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności [zaplanować , aktywnie uczestniczyć].
4. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady mniejszości etnicznych i narodowych we współczesnej Polsce; - wymienić podstawowe grupy cudzoziemców przebywających w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce, - wyjaśnić pojęcie Polonia, - odczytać z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości etnicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zamieszkujące Polskę mniejszości narodowe i etniczne, oraz grupę postugującą się językiem regionalnym ; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszościami narodowymi i etnicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszością a mniejszością etniczną; - wymienić kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* historię, kulturę, formy organizacji wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce

		<p>i narodowyc h w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytać z mapy, gdzie współcześnie znajdują się największe skupiska Polonii. 	<p>w Polsce a cudzoziemca mi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy pojęciami: imigranci i uchodźcy; - wymienić podstawowe prawa przysługujące uchodźcom w Polsce; - wymienić związki łączące Polonię z Polską. 	<p>narodową lub etniczną;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne czynniki, które zadecydowały o powstaniu Polonii; - uzasadnić konieczność szczególnej ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych. 	
<p>5. Tolerancja i przejawy ksenofobii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady / rozpoznać przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu; - rozpoznać postawy tolerancyjne i braku tolerancji. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcia: ksenofobia, rasizm, szowinizm; - wyjaśnić pojęcie tolerancja; - odróżnić postawę tolerancyjną od postawy bezkrytycznej akceptacji; - podać przykłady stereotypów . 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcie stereotyp; - wymienić cechy stereotypu; - wyjaśnić, w jaki sposób można przeciwstawić się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi. - porównać postawę patriotyczną i nacjonalistyczną; - uzasadnić słuszność postawy tolerancyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić potrzebę przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi; - przedstawić społeczne konsekwencje stereotypizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania sprzyjające kształtowaniu postawy otwartości, akceptacji i tolerancji wobec odmienności i etnicznych, religijnych i kulturowych.

Podsumowanie i test					
1. Państwo i demokracja	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady działań władzy państwowej; - wymienić podstawowe cechy państwa; - wymienić nazwy współczesnych reżimów politycznych [demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm]. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, co to znaczy, że państwo jest suwerenne; - wymienić podstawowe funkcje państwa; - podać przykłady realizacji zasady przedstawicielstwa; - wymienić podstawowe cechy państwa demokratycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - - wymienić podstawowe formy demokracji bezpośredniej; - wyjaśnić, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej; - wymienić korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny; - wymienić podstawowe cechy autorytaryzmu i totalitaryzmu; - dopasować działania władzy państwowej do poszczególnych funkcji państwa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy monarchią a republiką. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej; - wskazać na mapie Europy monarchie i republiki; - podać przykłady współczesnych państwa autorytarnych; - podać przykłady współczesnych i historycznych państw totalitarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* sytuację człowieka w państwie totalitarnym - porównać pozycję obywatela w państwie demokratycznym oraz państwie autorytarnym i totalitarnym.
2. Polska państwem demokratycznym	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne rodzaje władzy państwowej; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zasady ustroju Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rozdziały Konstytucji RP; - wyjaśnić, czym 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jakich spraw może dotyczyć referendum 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, dlaczego zasady konstytucjonalizmu, przedstawici

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowej w Polsce; - podać nazwę ustawy zasadniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega zasada: konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa i trójpodziału władzy; - wymienić źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; - wymienić szczególne cechy konstytucji. 	<ul style="list-style-type: none"> zajmuje się Trybunał Konstytucyjny; - wyjaśnić, czym jest preambuła; - wyjaśnić, na czym polegają zasady: pluralizmu politycznego, republikańskiej formy rządu, państwa prawa; - wymienić wartości, do których odwołuje się preambuła Konstytucji; - odszukać w Konstytucji RP przepisy dotyczące wskazanych kwestii; - wyjaśnić, czego dotyczyły referenda ogólnokrajowe przeprowadzone po 1989 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> ogólnokrajowe; - dokonać interpretacji przepisu Konstytucji RP dotyczącego referendum ogólnokrajowego; - przedstawić główne zasady nowelizacji Konstytucji RP. 	<ul style="list-style-type: none"> elstwa, trójpodziału władzy, pluralizmu politycznego, państwa prawa są fundamentem ustroju demokratycznego; - wskazać wady i zalety republikańskiej formy rządów; - przedstawić historię polskiego konstytucjonalizmu.
3. Sejm i Senat RP	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy władzy ustawodawczej; - wymienić główną funkcję Sejmu i Senatu; 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z ilu posłów składa się Sejm, a z ilu Senat; - wymienić najważniejsze kompetencje 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z kogo składa się Zgromadzenie Narodowe; - podać przykład sytuacji, w której Sejm i Senat 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać zasady wyborów do Sejmu i Senatu; - porównać rolę Sejmu i Senatu w procesie 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* wybraną polską partię polityczną [struktura organizacyjna, program,

	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z kogo składa się Sejm i Senat; - podać zasadę zgodnie, z którą formowany jest Sejm i Senat; - podać przykład partii politycznej działającej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> e Sejmu i Senatu; - wyjaśnić, na czym polega zasada przedstawicielstwa; - wyjaśnić, w jaki sposób podejmowane są decyzje w Sejmie i Senacie; - wymieść zasady, według, których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wymienić partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie bieżącej kadencji. 	<ul style="list-style-type: none"> obradują jako Zgromadzenie Narodowe; - wyjaśnić zasady, według, których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wyjaśnić pojęcie immunitetu; - wymienić główne etapy procesu ustawodawczego; - wyjaśnić, co jest głównym celem działalności partii politycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ustawodawczym; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie ustawodawczym posiada Prezydent RP; - wyjaśnić pojęcia: mandat, komisje sejmowe, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów, - wyjaśnić, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli; - wskazać skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza. 	<ul style="list-style-type: none"> działalność, wartości].
4. Prezydent i Rada Ministrów	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy władzy wykonawczej w Polsce; - podać imię i nazwisko urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów; - określić sposób powoływania 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić główne zasady wyboru Prezydenta RP; - wymienić podstawowe kompetencje Prezydenta RP; - wymienić podstawowe kompetencje 	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkować kompetencje Prezydenta RP [polityka wewnętrzna, polityka zagraniczna]; - omówić główne zasady procedury 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega kontrola polityczna Sejmu nad Radą Ministrów; - wyjaśnić na czym polega zasada kontrasygnaty; - przedstawić główne 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* zadania i zakres działań wybranego ministerstwa; - na podstawie zgromadzonych informacji, wyjaśnić, w jaki sposób

	Prezydenta RP; - podać przykład uprawnień Prezydenta RP.	e Rady Ministrów.	tworzenia rządu; - przedstawić podstawowe fakty dotyczące życiorysu politycznego urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów.	zadania wskazanych ministerstw; - wymienić Prezydentów w RP po 1989 r.	działania wskazanych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny.
5. Sądy i trybunały	- podać przykłady spraw, z którymi człowiek może zwrócić się do sądu; - wymienić rodzaje sądów w Polsce.	- wymienić główne zasady postępowania sądowego; - wymienić nazwy trybunałów działających w Polsce; - określić główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; - wyjaśnić, czym zajmują się sądy administracyjne.	- rozpoznać główne zasady postępowania sądowego, - wyjaśnić, na czym polega zasada niezależności i sądów; - wyjaśnić, na czym polega zasada niezawisłości sędziów; - wyjaśnić, jaką rolę pełnią sędziowie w procesie sądowym; - wymienić strony postępowania sądowego [postępowanie karne i cywilne].	- wymienić zasady gwarantujące niezawisłość sędziów, - wyjaśnić, znaczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego; - wyjaśnić, w jaki sposób realizowana jest zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego, - wyjaśnić rolę Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu dla ochrony zasady państwa prawa.	- omówić strukturę i hierarchię sądów w Polsce; - zaprezentować strukturę organizacyjną sądu rejonowego; - zająć stanowisko w sprawie roli ławników w procesie sądowym [zbudować argumenty i kontrargumenty].
6. Organizacje pozarządowe	- podać przykłady organizacji	- podać przykłady realizacji prawa do	- wyjaśnić pojęcia: fundacja	- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycz	- aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz

	<p>pozarządowyc h; - podać przykłady działań wolontariuszy .</p>	<p>swobodnego zrzeszania się; - odszukać przykłady stowarzyszeń i fundacji działających w swoim środowisku lokalnym; - podać przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe; - wymienić cechy wolontariatu .</p>	<p>i stowarzyszenie; - wyjaśnić, jak rolę pełnią związki zawodowe; - uzasadnić konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych; - przedstawić korzyści wynikające z pracy w wolontariacie; - wymienić główne organizacje młodzieżowe działające w Polsce.</p>	<p>nym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się; - wyjaśnić różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem; - wyjaśnić, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność.</p>	<p>wspierania innych ludzi, rozwoju środowiska lokalnego [aktywność w organizacjach pozarządowych, praca w wolontariacie]; - zaprezentować* wybraną organizację pozarządową [misja, wartości, cele, formy działania, struktura organizacyjna, znaczenie dla środowiska]; - przedstawić historię NSZZ "Solidarność"; - zaplanować działalność i strukturę organizacyjną dowolnego stowarzyszenia.</p>
<p>7. Media i opinia publiczna</p>	<p>- podać przykłady środków masowego przekazu; - podać przykłady pracy dziennikarzy;</p>	<p>- podać główne cechy środków masowego przekazu; - podać główne cechy opinii publicznej;</p>	<p>- odczytać cel wskazanej kampanii społecznej; - wskazać pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowa</p>	<p>- dostrzec środki perswazji / manipulacji zastosowane we wskazanej reklamie; - wyjaśnić, jaką rolę</p>	<p>- wyjaśnić, w jaki sposób należy strzec się przed manipulacją stosowaną w reklamach ; - dokonać krytycznej</p>

	- odszukać w środkach masowego przekazu przykłady reklam.	- wymienić główne funkcje mediów; - podać przykłady mediów społecznościowych; - odczytać, zilustrowane w prostej formie, wyniki wskazanego sondażu opinii publicznej; - wymienić główne funkcje reklamy.	nia mediów społecznościowych; - wymienić główne zasady etyki dziennikarskiej; - odszukać w tekście publicystycznym fakty i opinie; - wymienić podstawowe sposoby perswazji / manipulacji stosowane w mediach.	pełni opinia publiczna [sondaże opinii publicznej] w państwie demokratycznym; - uzasadnić konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej; - odszukać przykłady łamania etyki dziennikarskiej; - uzasadnić konieczność oddzielania faktów od opinii.	analizy wybranej reklamy; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię reklamową [kampanię społeczną].
Podsumowanie i test					
1. Organizacje międzynarodowe	- rozwinąć skrót ONZ; - rozwinąć skrót NATO; - podać przykłady działań podejmowanych przez ONZ; - podać przykłady działań podejmowanych przez NATO.	- wymienić, główne cele i zadania ONZ; - wymienić główne cele i zadania NATO; - rozpoznać przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej; - wymienić główne organy ONZ.	- wyjaśnić, jaką rolę pełnią ambasadorzy i konsulowie; - wyjaśnić, jakie są główne cele polityki zagranicznej państwa; - określić, kiedy powstało ONZ i kiedy powstało NATO; - wyjaśnić, czym	- wyjaśnić, czym różni się ONZ od innych organizacji międzynarodowych; - wyjaśnić, jaka rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego; - wymienić nazwy, innych niż ONZ i NATO, organizacji międzynaro	- zaprezentować* wybraną misję pokojową ONZ, w której brały udział/biorą wojska polskie [cele, zadania, historia misji, charakterystyka konfliktu, udział wojsk polskich,

			<p>zajmuje się Rada Bezpieczeństwa ONZ;</p> <p>-wyjaśnić pojęcie <i>misja pokojowa</i> ONZ, - wymienić przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO.</p>	<p>dowych, do których należy Polska.</p>	<p>geografia polityczna], - wskazać na mapie państwa członkowskie NATO.</p>
<p>2. Unia Europejska</p>	<p>- wymienić rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej;</p> <p>- wymienić państwa sąsiadujące z Polską, które należą do Unii Europejskiej.</p>	<p>- określić, kiedy i gdzie podpisano traktat o powstaniu Unii Europejskiej;</p> <p>- wymienić imiona i nazwiska Ojców założycieli zjednoczonej Europy;</p> <p>- wymienić główne przyczyny integracji europejskiej,</p> <p>- wymienić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;</p>	<p>- wymienić główne etapy integracji europejskiej;</p> <p>- wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej;</p> <p>- odszukać informacje o życiorysie politycznym Ojców założycieli zjednoczonej Europy;</p> <p>- wyjaśnić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;</p> <p>- podać nazwy głównych organów Unii Europejskiej;</p> <p>- wymienić imiona i nazwiska Polaków pełniących</p>	<p>- podać podstawowe kompetencje głównych organów Unii Europejskiej,</p> <p>- przedstawić wady i zalety procesu integracji europejskiej,</p> <p>- zaprezentować sylwetki polityczne Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.</p>	<p>- zaprezentować* wybrane problemy [osiągnięcia] Unii Europejskiej ;</p> <p>- zaprezentować* wybrane państwa członkowskie Unii Europejskiej [historia, kultura, demografia, ekonomia, itp.]</p> <p>- zaplanować / zorganizować / aktywnie uczestniczyć] <i>Dzień Europy</i> w szkole.</p>

			ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.		
3. Polska w Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady praw/korzyści, które nabyli obywatele polscy po wejściu Polski do Unii Europejskiej, - podać rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, w jaki sposób nabywa się obywatelstwo Unii Europejskiej, - wymienić prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej, - wymienić nazwy funduszy unijnych, z których korzysta Polska. 	<ul style="list-style-type: none"> - podać informacje dotyczące głównych etapów integracji Polski z Unią Europejską [referendum ratyfikacyjne]; - podać przykłady wykorzystania funduszy unijnych; - wyjaśnić, na czym polega Europejski Rynek Wewnętrzny 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić proces integracji Polski z Unią Europejską - przedstawić korzyści i zagrożenia; - wyjaśnić, na jakich zasadach funkcjonuje Strefa Schengen; - przedstawić korzyści wynikające z przynależności Polski do Strefy Schengen. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* inwestycje gminne, finansowane ze środków unijnych; - zaprezentować* wybraną inicjatywę unijną dotyczącą młodzieży.
4. Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić przykłady ilustrujące proces globalizacji; - podać przykłady pomocy humanitarnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać, na podstawie mapy, państwa globalnej Północy i globalnego Południa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady ilustrujące dysproporcję rozwojową pomiędzy państwami globalnego Południa i globalnej Północy; - podać przykłady zależności pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przyczyny dysproporcji rozwojowych współczesnego świata; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z procesu globalizacji; - wyjaśnić, dlaczego pomoc dla państw biednego Południa jest często 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* działania wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy humanitarnej; - zorganizować debatę / dyskusję [wiązać aktywny

		- podać przykłady globalizacji ekonomicznej i kulturowej współczesnego świata.	- uzasadnić konieczność udzielania pomocy humanitarnej.	nieskuteczna ; - wyjaśnić pojęcia Grupa G7.	udział w debacie / dyskusji] dotyczących sposobów udzielania efektywnej pomocy społecznościom globalnego Południa; - zaprezentować* problemy wybranego państwa globalnego Południa.
5. Konflikty zbrojne na świecie	- podać przykłady działań terrorystycznych; - podać przykłady konfliktów międzynarodowych.	- podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się rozwiązywaniem konfliktów i walką z terroryzmem; - wymienić skutki długotrwałych konfliktów międzynarodowych.	- na wybranych przykładach przedstawić przyczyny współczesnych konfliktów międzynarodowych; - wymienić skutki rozwoju terroryzmu we współczesnym świecie; - wymienić cechy ludobójstwa.	- przedstawić różne rodzaje terroryzmu; - wyjaśnić, dlaczego walka z terroryzmem jest trudna i często nieskuteczna .	- zaprezentować* wybrany konflikt międzynarodowy [lokalizacja konfliktu na mapie, strony konfliktu, przyczyny i formy konfliktu, sposoby rozwiązania sporu].
Podsumowanie i test					